

Οι Κοινωνικές Λέσχες Κάνναβης στην Ισπανία

Μια εναλλακτική λύση ομαλοποίησης σε εξέλιξη

των Martín Barriuso Alonso¹

Οι Κοινωνικές Λέσχες Κάνναβης (ΚΛΚ) (Clubes Sociales de Cannabis/CSC) είναι μη-εμπορικές οργανώσεις χρηστών που συμπράττουν με σκοπό την καλλιέργεια και εσωτερική διανομή ποσότητας κάνναβης ικανής να καλύπτει τις προσωπικές τους ανάγκες, χωρίς έτσι να χρειάζεται να στρέφονται στη μαύρη αγορά.

Τα μέλη τους προβάλλουν το γεγονός ότι η χρήση παράνομων ναρκωτικών δεν θεωρήθηκε ποτέ έγκλημα κατά την ισπανική νομοθεσία. Εκμεταλλευόμενες αυτή τη γκρίζα ζώνη, λειτουργούν επί σειρά ετών ιδιωτικές λέσχες που καλλιεργούν κάνναβη για μη-κερδοσκοπική διανομή αποκλειστικά σε μια κλειστή ομάδα ενηλίκων μελών.

Από την πρώτη εμφάνισή τους το 2002, οι ΚΛΚ έχουν επιτρέψει σε αρκετές χιλιάδες ανθρώπους να διακόψουν τη χρηματοδότηση της μαύρης αγοράς και να γνωρίζουν την ποιότητα και την προέλευση του προϊόντος που καταναλώνουν, δημιουργώντας ταυτόχρονα θέσεις εργασίας και φορολογικά έσοδα. Όλα αυτά συνέβησαν δίχως τελικά υποχρέωση υπαναχώρησης από τις υπάρχουσες Συνθήκες των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά.

Το παρόν άρθρο περιγράφει τη φύση και λειτουργία αυτών των ομίλων. Προτείνει, επίσης, μια καλύτερη εναλλακτική για τη νομιμοποίηση των ναρκωτικών ουσιών: απορρίπτεται η αντίληψη ενός ανοικτού εμπορικού συστήματος, όπως συμβαίνει για τα αλκοολούχα και καπνικά, και επιλέγεται αντί αυτής ένα μη-κερδοσκοπικό κι εστιασμένο στον καταναλωτή μοντέλο, το οποίο αποκλείει πολλούς από τους εγγενείς κινδύνους μιας αγοράς που κυριαρχείται από την επιδίωξη του οικονομικού κέρδους.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Ισπανία υπέγραψε την Ενιαία Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Ναρκωτικά το 1966. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ψήφιση του Νόμου 17/1967 για τα Ναρκωτικά έναν χρόνο αργότερα, σύμφωνα με τον οποίο η κατοχή των παράνομων ναρκωτικών ουσιών θα επιτρεπόταν μόνο για σκοπούς ιατρικούς ή επιστημονικούς. Ωστόσο, προβλεπόταν μόνο η κατάσχεση των

Συμπεράσματα και συστάσεις

ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Η εμφάνιση των Κοινωνικών Λεσχών Κάνναβης (CSC) στην Ισπανία το 2002, έδωσε τη δυνατότητα σε χιλιάδες ανθρώπους να καλλιεργήσουν νόμιμα τη δική τους σοδειά μαριχουάνας για προσωπική χρήση να διασφαλίζουν την καλή ποιότητας.
- Λέσχες άρχισαν να εμφανίζονται σε όλη τη χώρα, λόγω μιας γκρίζας ζώνης στην ισπανική νομοθεσία, και μέσα από ένα σύστημα νομικά θεσμοθετημένου μητρώου για εκείνες τις ομάδες των χρηστών που καλλιεργούν μαριχουάνα συλλογικά.
- Η έκρηξη διασποράς ΚΛΚ σημειώθηκε μετά από σειρά αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου που ανέφεραν ότι η καλλιέργεια για προσωπική χρήση δεν αποτελεί έγκλημα τη στιγμή που δεν υπάρχει σκοπός περαιτέρω διακίνησης.
- Ήρθε η ώρα για τον διάλογο σχετικά με πολιτικές για τα ναρκωτικά να περάσει από την απλοποιημένη συζήτηση περί νομιμοποίησης ή απαγόρευσης προς την εξεύρεση εναλλακτικών τρόπων για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών.

απαγορευμένων ουσιών και δεν είχαν προβλεφθεί άλλες κυρώσεις.

Το 1973 ενσωματώνεται στο Ποινικό Δίκαιο το έγκλημα της διακίνησης ναρκωτικών όπως υπάρχει και στη σημερινή του μορφή. Ήδη το επόμενο έτος, το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε για πρώτη φορά σε απόφασή του πως η χρήση ναρκωτικών και η κατοχή τους με σκοπό τη χρήση δεν αποτελούν ποινικά αδικήματα. Έτσι προέκυψε μια νομολογία που ενισχύθηκε από μεταγενέστερες αποφάσεις, που έκριναν ότι εγκλήματα δεν ήταν ούτε η από κοινού χρήση, ούτε η προσφορά ναρκωτικών από οίκο ή ευσηλαχνία, ούτε και η από κοινού προμήθεια ποσότητας ναρκωτικών από εξαρτημένου χρήστες εφόσον απουσιάζει ο σκοπός κέρδους.

Ωστόσο, αυτή η απεγκληματοποίηση δεν οδήγησε στην δημιουργία σαφών κανόνων σχετικά με την παραγωγή και κατοχή για προσωπική χρήση. Για την κάνναβη, υπάρχουν Εισαγγελικές γνωμοδοτήσεις και διατάξεις σχετικά με την ανεκτή ποσότητα που οι χρήστες μπορούν να κατέχουν, χωρίς αυτή η συμπεριφορά να θεωρείται έγκλημα. Δεν υπάρχουν κατευθυντήριες γραμμές για τα φυτά που μπορεί να καλλιεργηθούν για προσωπική χρήση, κάτι που σημαίνει ότι οι παρεμβάσεις ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με την περιοχή και με την προσωπική και ιδεολογική στάση των εμπλεκόμενων αστυνομικών ή δικαστών. Το γεγονός αυτό προκαλεί σημαντική νομική ανασφάλεια, η οποία οδηγεί σε πολλές αστυνομικές επιχειρήσεις κατά μικρών καλλιεργειών: τέτοιες υποθέσεις σχεδόν πάντα κλείνουν είτε με τοποθέτηση του φακέλου στο αρχείο είτε με αθώωση των δραστών.

Προς το παρόν, η διακίνηση κάνναβης τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μεταξύ ενός και τριών ετών. Η τέλεση του αδικήματος για πρώτη φορά συνήθως δεν οδηγεί σε εγκλεισμό, καθώς η ισπανική νομοθεσία προβλέπει ότι οι ποινές φυλάκισης μέχρι δύο ετών αναστέλλονται όταν ο δράστης έχει λευκό ποινικό μητρώο. Ωστόσο, εάν επιβληθεί και δεύτερη ποινή φυλάκισης (υποτροπή) οι ποινές αθροίζονται, με συνέπεια σήμερα να βρίσκονται χιλιάδες έγκλειστοι στις φυλακές της Ισπανίας για διακίνηση κάνναβης. Στις πιο σοβαρές-διακεκριμένες περιπτώσεις (οργανωμένο εμπόριο, μεγάλες ποσότητες, πώληση σε ανήλικους, κλπ.) επιβάλλεται ποινή μεταξύ τριών και εννέα ετών. Επίσης, και στις δύο περιπτώσεις επιβάλλονται βαριά πρόστιμα, που υπολογίζονται με βάση την τιμή αγοράς των κατασχεθέντων.

Αναφορικά με την κατοχή και χρήση, αυτές εξακολουθούν θεωρητικά να τιμωρούνται με κατάσχεση των ναρκωτικών, όταν αυτά ανακαλύπτονται να φυλάσσονται σε ιδιωτικούς χώρους. Στην πράξη, αυτό συνήθως οδηγεί σε ατιμωρησία, καθώς ισχύει το οικιακό άσυλο για τις ιδιωτικές κατοικίες, το οποίο αίρεται μόνο με εντολή δικαστικής αρχής ή κατά την αυτόφωρη διαδικασία. Από την θέση σε ισχύ του Νόμου για την Προστασία της Δημόσιας Ασφάλειας το 1992, σε περίπτωση τέλεσης του εγκλήματος σε δημόσιο χώρο, οδός ή εγκατάσταση, εκτός από την κατάσχεση της ουσίας επιβάλλεται και πρόστιμο-χρηματική ποινή μεταξύ 300 και 30.000 Ευρώ. Οι κυρώσεις μπορεί να ανασταλούν εάν ο δράστης συναινέσει να υποβληθεί σε θεραπεία αποτοξίνωσης-απεξάρτησης. Αυτό προκαλεί τεχνητή αύξηση των στατιστικών στοιχείων που αφορούν στην περίθαλψη που παρέχεται για προβλήματα σχετιζόμενα με την κάνναβη, αφού, σύμφωνα με εκτιμήσεις, το 75% των αιτήσεων για θεραπεία υποβάλλονται ως αποτέλεσμα της παραπάνω δυνατότητας αναστολής εκτέλεσης².

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΕΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΕΙ ΤΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους του "κινήματος κάνναβης" υπήρξε η αντίδραση κατά της απαγόρευσης κατανάλωσης σε δημόσιους χώρους. Το "κίνημα κάνναβης" εμφανίστηκε το 1993 με την ίδρυση της ομάδας *Asociación Ramón Santos de Estudios Sobre el Cannabis (ARSEC)* στη Βαρκελώνη. Ένας ακόμη στόχος ήταν να μπει τέλος στην νομική ανασφάλεια σχετικά με το καθεστώς καλλιέργειας, και να βρεθεί έτσι ένας σύννομος τρόπος να καταστούν οι καλλιεργητές αυτάρκεις. Η ARSEC απέστειλε επιστολή προς τον Εισαγγελέα καταπολέμησης ναρκωτικών, ρωτώντας αν θα αποτελούσε έγκλημα η καλλιέργεια κάνναβης για αυστηρά προσωπική χρήση από μια ομάδα ενηλίκων χρηστών. Η απάντηση ήταν ότι κάτι τέτοιο δε θα αποτελούσε καταρχήν εγκληματική συμπεριφορά, γεγονός που κατέληξε σε πειραματική καλλιέργεια που προοριζόταν για κάλυψη των αναγκών χρήσης περίπου εκατό (100) ατόμων και μεταδόθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η καλλιέργεια κατασχέθηκε, αλλά το τοπικά αρμόδιο δικαστήριο αθώωσε τους εμπλεκόμενους, αν και η υπόθεση οδηγήθηκε αργότερα μέχρι το Ανώτατο Δικαστήριο.

Εν τω μεταξύ, ιδρύθηκαν κι άλλες ομάδες που ακολούθησαν τα βήματα της ARSEC. Η πρώτη που το έπραξε ήταν η ένωση Kalamudia από το Μπιλμπάο, η οποία καλλιεργήσε 600 περίπου φυτά, με την παραγωγή να καλύπτει τις ανάγκες χρήσης 200 ατόμων, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων μελών του περιφερειακού κοινοβουλίου και δημοτικών συμβούλων από διάφορα πολιτικά κόμματα, καθώς και καλλιτεχνών, συνδικαλιστών, γιατρών, κλπ. Το νομικό σκέλος της υπόθεσης έκλεισε σύντομα μετά το άνοιγμα του και η συγκομιδή της καλλιέργειας έγινε δίχως νομικά εμπόδια.

Ωστόσο, η υπόθεση της ARSEC, η οποία εκκρεμούσε επί διετία, έκλεισε λίγες μέρες αργότερα με επιβολή της ελάχιστης προβλεπόμενης ποινής φυλάκισης (η οποία ανεστάλη) και προστίμων κατά των ηγετικών διοικητικών στελεχών της. Το Ανώτατο Δικαστήριο ανέφερε ότι, αν και ήταν σαφές ότι η ARSEC δεν είχε κάποια πρόθεση διακίνησης ναρκωτικών, η καλλιέργεια της κάνναβης καθαυτή αποτελεί επικίνδυνη πράξη, και θα πρέπει ως εκ τούτου να τιμωρείται. Το ουσιαστικό αποτέλεσμα αυτής της απόφασης ήταν να κλείσουν οι πόρτες στις ενώσεις για την καλλιέργεια ναρκωτικών ουσιών.

Μολαταύτα, η ένωση Kalamudia αποφάσισε το 1999 να αμφισβητήσει τις διατάξεις το νόμου και επανέλαβε τη δημόσια και συλλογική καλλιέργεια μαριχουάνας. Ο Εισαγγελέας δεν παρενέβη.

Η συγκομιδή της καλλιέργειας έγινε και πάλι δίχως να καταγραφεί κάποιο περιστατικό και με την παρουσία τηλεοπτικής κάμερας. Το 2000 παρήχθη η τρίτη σοδειά, χωρίς πάλι να προκληθεί κάποια νομική αντίδραση. Ενόψει αυτής της έλλειψης πολεμικής, οι ενώσεις αποφάσισαν να αναζητήσουν θεσμική και νομική σταθερότητα για τις καλλιέργειές τους.

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ

Στο μεταξύ, η περιφερειακή κυβέρνηση της Ανδαλουσίας εξέδωσε μια δικαστική έκθεση σχετικά με τη δυνατότητα δημιουργίας χώρων όπου θα μπορεί κανείς να προμηθεύεται κάνναβη, τηρώντας παράλληλα το ισχύον νομικό πλαίσιο. Οι συγγραφείς Juan Muñoz και Susana Soto, μετά από βαθιά ανάλυση της νομολογίας σχετικά με την κάνναβη και τις άλλες παράνομες ουσίες, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι εγκαταστάσεις αυτές θα πρέπει να είναι «*κέντρα που δεν είναι αδιακρίτως προσβάσιμα στο ευρύ κοινό, αλλά μόνο στους καπνιστές χασίς ή μαριχουάνας. Ως μέθοδος ελεγχόμενης πρόσβασης και νομιμότητας θα πρέπει να λειτουργεί το κριτήριο της τακτικής χρήσης για τα μέλη. Αυτές οι εγκαταστάσεις θα λειτουργούσαν ως χώροι ιδιωτικής κατανάλωσης μεταξύ τακτικών χρηστών, που θα μπορούν να αποκτούν και να καταναλώνουν ποσότητες που δεν θα υπερβαίνουν το προκαθορισμένο όριο χρήσης.*»

Η παραπάνω έκθεση δεν εκδόθηκε ποτέ επίσημα, αν και δημοσιεύθηκε σε τεύχος σπουδαίας νομικής επιθεώρησης³. Κι ακόμη κι αν ήταν μια απλή, μη-δεσμευτική τεχνική έκθεση, πολλοί θεσμικοί φορείς φαίνεται να έχουν λάβει τα συμπεράσματά της σοβαρά υπόψη. Σταδιακά, οι ενώσεις άρχισαν να τυποποιούν επισήμως τη δομή και τη νομική υπόστασή τους: από ενώσεις «έρευνας για την κάνναβη» άρχισαν να χαρακτηρίζονται πλέον ενώσεις «χρηστών κάνναβης», συμπεριλαμβανοντας στους καταστατικούς τους σκοπούς τη δημιουργία ιδιωτικών χώρων για την χρήση και την κοινωνική καλλιέργεια της κάνναβης. Πρωτοπόρο σ' αυτή την κατεύθυνση στάθηκε το 2001 το Barcelona Catadores Cannabis Club (CCCC).

Κατά τα άλλα, το Ανώτατο Δικαστήριο και στις αποφάσεις του μεταξύ 1^{ης} Οκτωβρίου 2001 και 9^{ης} Ιουλίου 2003 απομακρύνεται από τη θέση της αρχικής απόφασης για την υπόθεση ARSEC, και θεωρεί ότι μόνη η κατοχή κάνναβης, συμπεριλαμβανομένων και των μεγάλων ποσοτήτων, δεν στοιχειοθετεί έγκλημα αν δεν υπάρχει σαφής πρόθεση περαιτέρω διακίνησης. Κατά τα επόμενα έτη, η έκθεση Muñoz & Soto και οι παραπάνω αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου θα αποτελέσουν εφελκυστήρα για σειρά δικαστικών αποφάσεων που κρίνουν νόμιμες τις καλλιέργειες των διαφόρων κοινωνικών λεσχών κάνναβης.

Μεταξύ αυτών των περιπτώσεων, η πιο πολύκροτη ήταν εκείνη του 2005, κατά της

ένωσης Rannagh. Τέσσερα μέλη της ομάδας συνελήφθησαν και η συγκομιδή της ένωσης κατασχέθηκε. Αυτή η εξέλιξη οδήγησε σε μια κοινοβουλευτική ερώτηση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τον Ιταλό ευρωβουλευτή Giusto Catania. Εκεί έθεσε το εξής ερώτημα: πως είναι δυνατό σε μια χώρα στην οποία η κατανάλωση έχει αποποινικοποιηθεί και τα άτομα μπορούν νόμιμα να ενταχθούν σε μια Λέσχη χρηστών να είναι ταυτόχρονα δυνατή και η κίνηση ποινικής δίωξης κατά μίας απ' αυτές τις λέσχες για προπαρασκευαστικές ενέργειες που αφορούν την χρήση;

Η Επιτροπή απάντησε δύο μήνες αργότερα, μέσω του Ευρωπαϊκού Επιτρόπου για θέματα Δικαιοσύνης, Φράνκο Φρατίνι, υποστηρίζοντας ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι αρμόδια για τη ρύθμιση συμπεριφορών που σχετίζονται με την κατοχή και την χρήση. Σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁴ «*τα Κράτη-μέλη εγγυώνται ότι η καλλιέργεια φυτών κάνναβης αποτελεί αξιόποινη πράξη, όταν πραγματοποιείται παράνομα.*» Αλλά η δέσμευση αυτή ατονεί πλήρως στην περίπτωση της καλλιέργειας για προσωπική χρήση, διότι, σύμφωνα με τον Επίτροπο Frattini, «*το άρθρο 2.2 αποκλείει την καλλιέργεια κάνναβης για προσωπική χρήση από την απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, καθώς αυτή ρυθμίζεται από την εθνική νομοθεσία.*»

Η υπόθεση έκλεισε σχεδόν άμεσα, και –με μια πρωτοφανή απόφαση– αποφασίστηκε να επιστραφεί στα μέλη του Rannagh η ποσότητα μαριχουάνας που κατασχέθηκε (πάνω από 17 κιλά). Το γεγονός έλαβε πολύ εκτεταμένη δημοσιότητα και αποτέλεσε πιθανότατα το έναυσμα μιας πραγματικής έκρηξης νέων ενώσεων που προσπαθούν να ξεκινήσουν τη δική τους παραγωγή κάνναβης.

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΜΙΑ ΛΕΣΧΗ ΚΑΝΝΑΒΗΣ

Λόγω της απουσίας ξεκάθαρης ρύθμισης, οι όμιλοι αυτοί χρειάστηκε να αυτοσχεδιάσουν και να εφεύρουν λύσεις με σκοπό την τυποποίηση των δραστηριοτήτων τους. Οι κύριες πρωτοποριακές ομάδες συνενώθηκαν το 2003 ως Ομοσπονδία Συλλόγων Κάνναβης (FAC), η οποία περιελάμβανε αρχικά 21 Λέσχες. Η ομοσπονδία έχει αναπτύξει ένα νομικό και διαχειριστικό μοντέλο που τα τελευταία χρόνια γίνεται γνωστό ως Κοινωνική Λέσχη Κάνναβης, με σκοπό την προσπάθεια εξεύρεσης ενός τρόπου ένταξης στην ισχύουσα νομοθεσία του ολοένα αυξανόμενου αριθμού λεσχών και της ολοένα αυξανόμενης πολυπλοκότητάς τους.

Σήμερα λειτουργεί ένας απροσδιόριστος αριθμός λεσχών στην Ισπανία, από τα διαθέσιμα δε στατιστικά στοιχεία θα μπορούσε να είναι οπουδήποτε μεταξύ 100 και 300. Οι Λέσχες αυτές λειτουργούν ανισομερώς στις διάφορες περιοχές της χώρας, με την υψηλότερη συγκέντρωση να παρατηρείται στην Καταλονία και τη Χώρα των Βάσκων, όπου παρατηρείται ένα αντίστοιχα

υψηλότερο επίπεδο κοινωνικής ανοχής. Στην πραγματικότητα, η ζήτηση για πληροφορίες σχετικά με τη δημιουργία νέων λεσχών ήταν τόσο μεγάλη, ώστε η FAC αναγκάστηκε να καταρτίσει έναν οδηγό ίδρυσης και λειτουργίας Κοινωνικής Λέσχης Κάνναβης⁵.

Η τυπική εξέλιξη μιας Κοινωνικής Λέσχης Κάνναβης ξεκινά με την καταστατική της ίδρυση και εγγραφή στο οικείο μητρώο σωματείων. Στη συνέχεια, τα μέλη που το επιθυμούν, καταρτίζουν μια συλλογική σύμβαση καλλιέργειας. Η Λέσχη νοικιάζει ή αγοράζει γη, κτήρια, εξοπλισμό, και οτιδήποτε κρίνεται αναγκαίο για την καλλιέργεια και μετέπειτα διανομή της συγκομιδής. Ο υπολογισμός του καλλιεργούμενου όγκου γίνεται βάσει μιας πρόβλεψης σχετικά με την κατανάλωση του κάθε μέλους. Η φροντίδα των φυτών –και σύμφωνα με τον τρόπο που επιλέγει η κάθε Λέσχη– πραγματοποιείται από εθελοντές-μέλη, προσωπικό που η Λέσχη προσλαμβάνει απευθείας, ή επαγγελματίες καλλιεργητές (συνήθως επίσης μέλη) που αποζημιώνονται για τη μίσθωση γης και τις ώρες εργασίας με την προσκόμιση των σχετικών τιμολογίων. Οι Λέσχες είναι εξαιρετικά τυπικές στην τήρηση των σχετικών βιβλίων και λογαριασμών, προκειμένου να ανταποκρίνονται δίχως πρόβλημα σε τυχόν έρευνες.

Η διανομή γίνεται στις εγκαταστάσεις της Λέσχης, οι οποίες στεγάζονται συνήθως σε εμπορικά κτίρια ή γραφεία και στις οποίες έχουν πρόσβαση μόνο εγγεγραμμένα μέλη και τυχόν ενήλικες συνοδοί. Η κάνναβη διανέμεται σε μικρές ποσότητες, τέτοιες που προορίζονται για λίγο-πολύ άμεση κατανάλωση. Οι περισσότερες Κοινωνικές Λέσχες Κάνναβης διαθέτουν επίσης χώρο χρήσης για τα μέλη τους, παρότι συχνά επιτρέπουν την προμήθεια μικρών ποσοτήτων για χρήση εκτός των εγκαταστάσεων τους κατά τις προσεχείς ημέρες, ώστε τα μέλη να μη χρειάζεται να επισκέπτονται τη Λέσχη σε καθημερινή βάση. Υπάρχει μέγιστο όριο κατανάλωσης, συνήθως 2 ή 3 γραμμάρια την ημέρα, με δυνατότητα υπέρβασής του μόνο στην περίπτωση χρηστών με ιατρικές ανάγκες που απαιτούν υψηλότερες δόσεις.

Οι σύλλογοι παράγουν και διανέμουν κυρίως μαριχουάνα, από εξωτερική ή εσωτερική καλλιέργεια, αν και μερικές φορές παράγουν χασίς και ολοένα και συχνότερα άλλα προϊόντα, όπως αλκοόλ, κρέμες, έλαια, βάλματα, γλυκά, κλπ., με σκοπό την προώθηση εναλλακτικών του καπνίσματος μεθόδων χρήσης. Επίσης, ορισμένες Λέσχες δανείζουν ατμοποιητές (vaporizers).

Όσοι συμμετέχουν στην καλλιέργεια πληρώνουν συνδρομές μελών ανάλογα με την κατανάλωσή τους, που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη του κόστους παραγωγής, αποθήκευσης και διαχείρισης. Ως μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις, οποιοδήποτε οικονομικό κέρδος επανεπενδύεται προς εκπλήρωση των σκοπών της Λέσχης. Μέρος των κερδών χρηματοδοτεί διάφορες κοινωνικές

δραστηριότητες, όπως μαθήματα και συνέδρια, νομική και ιατρική συμβουλευτική, διαμαρτυρίες και πολιτικές δραστηριότητες άσκησης πίεσης (lobbying) για την προώθηση της ρύθμισης χρήσης κάνναβης, ή ακόμη και τη διοργάνωση του Cannabis Cup (μια γιορτή της μαριχουάνας που απονέμει βραβεία για την υψηλότερη ποιότητα παραγόμενης μαριχουάνας από Κοινωνικές Λέσχες Κάνναβης).

Η διοίκηση είναι δημοκρατική και χρησιμοποιεί διάφορα μοντέλα, οριζόντια ή ιεραρχικά, αλλά η γενική συνέλευση των μελών παραμένει σταθερά το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων. Για να ενταχθεί σε μια Λέσχη, κάποιος πρέπει να προσκληθεί από ένα ή δύο μέλη της, τα οποία μπορούν να εγγυηθούν ότι το πρόσωπο που επιθυμεί να συμμετάσχει είναι πραγματικά χρήστης κάνναβης. Εναλλακτικά, πρέπει να καταθέσει μια ιατρική έκθεση που να επιβεβαιώνει την ύπαρξη ασθένειας για την αντιμετώπιση της οποίας συνιστάται χρήση κάνναβης.

Παρά την υπαγωγή τους σε μια νομικά γκρίζα ζώνη, η διοικητική κατάσταση πολλών λεσχών είναι σχεδόν ομαλά ρυθμισμένη. Αρκετές από αυτές απασχολούν συμβασιούχους υπαλλήλους εντεταγμένους στο προνοιακό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, καταβάλλουν σειρά φόρων και τελών (π.χ. φόρο εισοδήματος, φόρο εταιριών), ακόμη δε και ΦΠΑ σε ορισμένες περιοχές, ο οποίος ανέρχεται σε 18% για τη διανομή των προϊόντων των Λεσχών. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλά αναπάντητα ζητήματα, και οι Λέσχες είναι μόνιμα εκτεθειμένες σε κίνδυνο από διάφορα νομικά προβλήματα, ιδιαίτερα κατά τα στάδια της καλλιέργειας και μεταφοράς.

Για να αποφευχθεί αυτή η κατάσταση, προτάσεις έχουν συνταχθεί στα πλαίσια της Ομοσπονδίας Συλλόγων Κάνναβης για τη νομοθετική ρύθμιση των δραστηριοτήτων των Κοινωνικών Λεσχών Κάνναβης, ώστε αυτά να μπορούν να εποπτεύονται από δημόσια θεσμικά κέντρα και, ως εκ τούτου, να αποφεύγονται οι αστυνομικές και δικαστικές επεμβάσεις, που μπορούν να προκαλέσουν αδικαιολόγητη βλάβη. Αρκετοί σύλλογοι από την χώρα των Βάσκων παρουσίασαν πρόσφατα μια πρόταση στο κοινοβούλιο –τελεί ακόμη εν αναμονή ψήφισης– προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ειδικό μητρώο για τις ενώσεις αυτού του είδους, και να εποπτεύεται η οικονομική τους δραστηριότητα προκειμένου να είναι βέβαιο ότι πρόκειται πραγματικά για μη-κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Αυτή η εποπτεία θα μπορεί να συνδυαστεί με ένα αστυνομικό και διοικητικό πρωτόκολλο που θα περιλαμβάνει κατάλογο των τόπων καλλιέργειας, των κατά τόπους επιθεωρήσεων, της φορολόγησης της παραγωγής και της μεταφοράς υπό εποπτεία. Όλα αυτά θα τερματίσουν την τρέχουσα νομική ανασφάλεια χωρίς την ανάγκη μεταρρύθμισης του ποινικού κώδικα ή αποσκίρτησης από τις διεθνείς συνθήκες.

Οι Κοινωνικές Λέσχες Κάνναβης παρέχουν μια βιώσιμη εναλλακτική λύση στην κυρίαρχη παράνομη αγορά, μια που είναι συμβατές με τις ισχύουσες Συνθήκες για τα Ναρκωτικά που σήμερα φαντάζουν απυρόβλητες. Το μοντέλο αυτό καθιστά δύσκολη την πρόσβαση στην ουσία για τους ανηλίκους, περιορίζει τον λεγόμενο «ναρκοτουρισμό» και αποδυναμώνει τη μαύρη αγορά με την μείωση του αριθμού των εν δυνάμει πελατών. Επιπλέον, τα μέλη μιας ΚΛΚ είναι σε θέση να ελέγχουν την προέλευση, ποιότητα και σύνθεση του προϊόντος κατανάλωσης, ενώ δημιουργείται ταυτόχρονα μια νόμιμη οικονομική δραστηριότητα και ευρίσκονται νέες πρόσοδοι για είσπραξη φόρων.

ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Επ' ευκαιρία μιας πρόσφατης ακρόασης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2010, όταν και το μοντέλο Κοινωνικών Λεσχών Κάνναβης παρουσιάστηκε στους επικεφαλής του Τμήματος Κατά των Ναρκωτικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁶, πραγματοποιήθηκε κατ' εκτίμηση υπολογισμός των εσόδων που θα προέκυπταν για τα δημόσια ταμεία αν οι Λέσχες λειτουργούσαν σε όλη την Ευρώπη. Για να γίνει αυτός ο υπολογισμός, χρησιμοποιήθηκαν ως σημεία αναφοράς οι θέσεις εργασίας, οι φόροι και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης όπως καταγράφησαν κατά την καλλιέργεια του 2009 στα πλαίσια δραστηριότητας του συλλόγου Rannagh, του οποίου είμαι ιδρυτής και πρόεδρος. Περίπου 200 μέλη συμμετείχαν σε αυτή την καλλιέργεια, με μία σχετικά μικρή μέση κατανάλωση μικρότερη του μισού (0,5) γραμμαρίου ανά ημέρα.

Αν 1.000.000 άνθρωποι στην Ισπανία (ήτοι, το 60% όσων καταναλώνουν κάνναβη καθημερινά στην Ισπανία και το 30% των συχνών χρηστών) μπορούσε να εφοδιαστεί κάνναβη από Λέσχες τους σαν την Rannagh, θα δημιουργούνταν περίπου 7.500 άμεσες και περίπου 30.000 έμμεσες θέσεις εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τη παράπλευρη δραστηριότητα που δημιουργείται σε οικονομικούς τομείς που παρέχουν υπηρεσίες, εξοπλισμό και υλικά στις Λέσχες, όπως λιπάσματα, προϊόντα καλλιέργειας, θερμοκήπια, μεταφορά, παροχή νομικών συμβουλών, κλπ.

Αυτές οι θέσεις εργασίας θα απέφεραν περίπου 155 εκατομμύρια Ευρώ σε εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Περίπου 54 εκατομμύρια Ευρώ θα προέκυπταν ως φόρος εισοδήματος και περίπου 100 εκατομμύρια Ευρώ ως ΦΠΑ, ήτοι συνολικά 367 εκατομμύρια Ευρώ υπό μορφή άμεσων εσόδων για την Κυβέρνηση. Αν γίνει αναγωγή αυτού του υπολογισμού στα 23 εκατομμύρια ανθρώπων που θεωρούνται τακτικοί χρήστες κάνναβης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το ποσό ανέρχεται στα 8,4 δισεκατομμύρια Ευρώ.

ΠΡΕΠΕΙ Η ΑΓΟΡΑ ΚΑΝΝΑΒΗΣ ΝΑ "ΟΜΑΛΟΠΟΙΗΘΕΙ" ΟΠΩΣ ΤΑ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΙΚΑ;

Στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης των ΚΛΚ, εκκινώντας από μια θέση υπέρ της νομιμοποίησης, θεωρήσαμε ότι τελικός στόχος ήταν να καταλήξουμε σε μια αγορά κάνναβης παρόμοια μ' εκείνη των αλκοολούχων ή, και τρόπον τινά, των καπνικών προϊόντων.⁷ Οι Λέσχες θεωρήθηκαν ένα μοντέλο μετάβασης, μια γέφυρα προς το ιδανικό μοντέλο, όπου όχι μόνο η χρήση και η παραγωγή, αλλά και η διακίνηση να είναι διαδικασίες απολύτως νόμιμες. Ωστόσο, καθώς οι ΚΛΚ έχουν εδραιώσει την παρουσία τους, μια συζήτηση έχει αρχίσει στην καρδιά των ενώσεων σχετικά με το εάν το σύστημα ανοικτής αγοράς είναι πράγματι καλύτερο από εκείνο των συλλόγων χρηστών, και με το αν θα πρέπει να συνεχίσουμε να επιδιώκουμε την κατάταξη της κάνναβης στο ίδιο επίπεδο με τις νόμιμες ναρκωτικές ουσίες.

Οι ψυχοδραστικές ουσίες με τη μεγαλύτερη κατανάλωση, όπως το αλκοόλ, ο καπνός και η καφεΐνη, ρυθμίζονται από μια αγορά στην οποία επικρατούν μεγάλες εταιρείες και εμπορικοί δίαυλοι που εξασφαλίζουν χαμηλές τιμές από τον παραγωγό και την καταχρηστική κυριαρχία του μεσάζοντα. Ο συνεχής αγώνας για κέρδος έχει γεννήσει ύπουλες πρακτικές, αύξηση των κινδύνων για τη Δημόσια Υγεία (π.χ. τα καρκινογόνα πρόσθετα που χρησιμοποιούνται σε πολλές μάρκες τσιγάρων), και έχει καθηλώσει τους καταναλωτές-χρήστες σ' έναν παθητικό ρόλο, όπου η μόνη πιθανή απόφασή τους είναι να αγοράσουν ή όχι.

Σε μια Κοινωνική Λέσχη Κάνναβης, από την άλλη πλευρά, στα μέλη αναγνωρίζονται περισσότερα δικαιώματα και η δυνατότητα λήψης αποφάσεων σχετικά με την κατανάλωσή τους, σε αντίθεση με τα συνήθη μιας εμπορικής σχέσης. Επίσης, τα μέλη εγκρίνουν και ελέγχουν την κίνηση των λογαριασμών, τη διοίκηση, τους προϋπολογισμούς, κλπ. και έχουν επίσης δυνατότητα αρκετά άμεσης εποπτείας της παραγωγής, καθώς το σύνολο της διαδικασίας (από τη σπορά μέχρι το τελικό προϊόν) πραγματοποιείται εντός των δομών της Λέσχης. Επιπλέον, η επαφή μεταξύ των παραγωγών και των χρηστών διευκολύνει την επίτευξη μιας ισορροπίας μεταξύ αξιοπρεπών μισθών και λογικής τιμολόγησης. Αντί να ανταγωνίζονται μεταξύ τους, οι διάφοροι παράγοντες που συμμετέχουν στη διαδικασία συνεργάζονται για να πετύχουν το μέγιστο αμοιβαίο κέρδος.

Με λίγα λόγια, η καθημερινή εμπειρία μας έχει αποδείξει ότι τα όρια που επιβάλλονται από το ισχύον νομικό πλαίσιο, ιδίως η υποχρέωση παραγωγής και διανομής σε έναν κλειστό κύκλο

και, κυρίως, η απουσία του κέρδους, δημιουργούν ένα πλαίσιο σχέσεων που είναι διαφορετικό και, για μας, δικαιότερο και πιο ισορροπημένο. Και έτσι, άλλαξε το όραμά μας για τον μακροπρόθεσμο στόχο μας.

Τη στιγμή που έχουμε καταφέρει την εξασφάλιση του εφοδιασμού μας άμεσα και υπό καλύτερες συνθήκες, γιατί ν' αγωνιστούμε για μια καπιταλιστικού τύπου αγορά για την κάνναβη, όπου η εξουσία λήψης αποφάσεων βρίσκεται και πάλι στα χέρια των λίγων και όπου δεν έχουμε πλέον τον έλεγχο παραγωγής των ουσιών που καταναλώνουμε;

ΜΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΑΓΟΡΑ ΠΟΥ ΠΡΟΑΣΠΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Από μια παράξενη νομική μοίρα, η γενική απαγόρευση των ναρκωτικών που εφαρμόζουν τα δικαστήρια της Ισπανίας, με την αντίληψη ότι στόχος της είναι να προστατεύσει τους χρήστες από τους κινδύνους των ναρκωτικών, έχει παραχωρήσει της θέση της σε μια ιδιότυπη προστατευόμενη αγορά για την κάνναβη: εκεί υπάρχει οικονομική δραστηριότητα αλλά όχι κέρδος, οραματιστές επαγγελματίες αλλά όχι επιτήδειοι επιχειρηματίες, και συνεταιρισμοί καταναλωτών σε σύνδεση με καλλιεργητές μικρής κλίμακας που λειτουργούν έξω από τα κύρια σημεία διανομής και την οικονομία. Σε μια κοινωνία όπως η ισπανική, που αντιμετωπίζει μια βαθιά οικονομική και κοινωνική κρίση μετά από χρόνια κερδοσκοπίας, καταναλωτισμού και εύκολου χρήματος, αυτή η παράλληλη οικονομία φαντάζει τώρα πολύ περισσότερο ως πλεονέκτημα παρά ως μειονέκτημα.

Υπάρχουν πολλές πιθανές εναλλακτικές για τη νομοθετική ρύθμιση των ναρκωτικών. Ωστόσο, όποτε γίνεται λόγος για νομιμοποίηση, η συλλογιστική τείνει να περιστρέφεται γύρω από μια καπιταλιστική ελεύθερη αγορά. Αυτό είναι μεν λογικό για όσους υποστηρίζουν ότι κάτι τέτοιο αποτελεί το κατ' αυτούς ιδανικό οικονομικό μοντέλο, όπως τον Thomas Szasz, που άκουσα να λέει ότι θέλει «η ηρωίνη να πωλείται όπως η Coca Cola.» Αλλά όταν παράγοντες-κλειδιά του κυρίαρχου οικονομικού μοντέλου επιχειρηματολογούν γύρω από τις πολιτικές για τα ναρκωτικά έχοντας υπόψη είτε τη γενική απαγόρευση είτε την σχεδόν πλήρη απελευθέρωση ως τις μόνες εναλλακτικές λύσεις, είναι φανερό πως δεν έχουν σκεφτεί ότι υπάρχουν κι άλλοι τρόποι για να γίνονται τα πράγματα.

Αντί να περάσουμε από ισχύον πλαίσιο της καταστολής και του οργανωμένου εγκλήματος

(«μαφία της πιάτσας») προς ένα διαφορετικό σενάριο με νοθευμένη και μη-οικολογική μαριχουάνα, συσκευασμένη από τις πολυεθνικές σε λαμπερά περιτυλίγματα, θα προτιμούσαμε να φανταστούμε έναν κόσμο στον οποίο τα ψυχοδραστικά φυτά, όπως η κάνναβη, θα διακινούνται μέσω ενός δικτύου ομάδων με δημοκρατική λειτουργία που θέλουν να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής των πολλών, αντί να κάνουν μερικούς μόνο ανθρώπους πολύ πλουσιότερους.

Ίσως αυτό αποτελεί κάπως ουτοπική πρόταση, αλλά βασίζεται σε ένα ήδη οργανωμένο και λειτουργικό ζωντανό πείραμα που φαίνεται να προχωρεί πολύ καλά. Όπως και να 'χει, δεν έφτασε σίγουρα ο καιρός που η ουτοπία θα πρέπει να βρει χώρο στη συζήτηση σχετικά με τις πολιτικές για τα ναρκωτικά;

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ Ο Martín Barriuso Alonso είναι ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Συλλόγων Κάνναβης (Federación de Asociaciones Cannábicas/FAC).

² Ο υπολογισμός έγινε από τον συγγραφέα, με χρήση στατιστικών στοιχείων που δημοσιεύθηκαν στην ετήσια έκθεση του Εθνικού Σχεδίου για τα Ναρκωτικά.

³ Muñoz, J. y Soto, S. (2001). "El uso terapéutico de cannabis y la creación de establecimientos para su adquisición y consumo", *Revista de Derecho Penal y Criminología*, 7, 49-94.

⁴ Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2004/757/JHA της 25^{ης} Οκτωβρίου 2004, που προσδιορίζει τις ελάχιστες προβλέψεις των δομικών στοιχείων των εγκληματικών πράξεων και προβλεπόμενων ποινών στο πεδίο της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών.

⁵ Ο οδηγός είναι διαθέσιμος από τον δικτυακό τόπο <http://bit.ly/FAC-GuiaDeClubes> (στα Ισπανικά).

⁶ Δημόσια διαβούλευση με θέμα «Μεταρρύθμιση στο πεδίο των ναρκωτικών και ρύθμιση της αγοράς κάνναβης, ένας δρόμος εξόδου από την κρίση;», 8 Δεκεμβρίου 2010, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Βρυξέλλες. Περισσότερες πληροφορίες στον δικτυακό τόπο: <http://www.encod.org/info/EU-READY-TO-END-DRUG-PROHIBITION.html>

⁷ Barriuso, M. (2005) "Propuesta de modelo legal para el cannabis en el estado español", *Eguzkilore, Revista del Instituto Vasco de Criminología*, nº 19, σελ. 151-167. Διαθέσιμο στα Ισπανικά: <http://www.druglawreform.info/en/issues/regulation/it-em/656-propuesta-de-modelo-legal-para-el-cannabis-en-el-estado-espanol>

Πρόγραμμα Διαλόγου για την Πολιτική των Ναρκωτικών στην Νοτιοανατολική Ευρώπη

Το ισχύον σύστημα του παγκόσμιου ελέγχου των ναρκωτικών βασίζεται στις τρεις Διεθνείς Συμβάσεις του ΟΗΕ: της Ενιαίας Σύμβασης για τα Ναρκωτικά (1961) όπως τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο του 1972, της Σύμβασης του 1971 για τις Ψυχοτρόπες Ουσίες και της Σύμβασης του 1988 για την Παράνομη Διακίνηση Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών. Το νομοθετικό καθεστώς που αναπτύχθηκε μετά τη δεκαετία του 1960 ακολούθησε την κατασταλτική προσέγγιση και χαρακτηρίζεται από μια περιοριστική ερμηνεία των Συμβάσεων του ΟΗΕ η οποία συχνά είναι εμπόδιο στην ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις και αξιολογούνται διαρκώς ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

Δεκαετίες κατασταλτικών πολιτικών για τα ναρκωτικά δεν έχουν μειώσει το μέγεθος των παράνομων αγορών ναρκωτικών ουσιών και αντίθετα έχουν οδηγήσει σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την κρίση του δικαστικού και σωφρονιστικού συστήματος, τη σταθεροποίηση του οργανωμένου εγκλήματος και την περιθωριοποίηση των ευάλωτων χρηστών ναρκωτικών, των μικροδιακινητών και των παραγωγών παράνομων καλλιεργειών.

Το πρόγραμμα Διαλόγου για την Πολιτική των Ναρκωτικών στην Νοτιοανατολική Ευρώπη της Εταιρείας ΔΙΟΓΕΝΗΣ έχει ως στόχο να προωθήσει μια πιο ανθρώπινη, ισορροπημένη, και , αποτελεσματική πολιτική για τα ναρκωτικά που παίρνει αποστάσεις από την κατασταλτική προσέγγιση και προσεγγίζει το θέμα από την οπτική γωνία της δημόσιας υγείας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της μείωσης της βλάβης. Το εξειδικευμένο πρόγραμμα Μεταρρύθμισης της Νομοθεσίας για τα Ναρκωτικά το οποίο προωθεί η Εταιρεία σε συνεργασία με επιστημονικά Ιδρύματα (Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα) των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης επιδιώκει την μεταρρύθμιση της νομοθεσίας προβάλλοντας καλές πρακτικές και διδάγματα που συνάγονται από εμπειρίες σε τομείς όπως η απεγκληματοποίηση και αποποινικοποίηση, η αναλογικότητα των ποινών, τα εναλλακτικά της φυλάκισης μέτρα και μέτρα μείωσης της βλάβης.

Η σειρά των δημοσιεύσεων της Εταιρείας έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τον εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων που διαμορφώνουν την πολιτική για τα ναρκωτικά, των οργανισμών, υπηρεσιών και αρμόδιων αρχών που εφαρμόζουν στην πράξη αυτή την πολιτική και της κοινωνίας των πολιτών.

Πρωτοβουλία Διαλόγου για την Πολιτική των
Ναρκωτικών στην Ν.Α. Ευρώπη

Τρυγόνα Καλαμπάκας

Ταχ.Θυρίδα 5608

42 200 ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ

Τηλ. 24320-71767

E-mail: drugpolicy.see@diogenis.info

Website: www.diogenis.info